

BUDOWNICZY

ORGAN STOWARZYSZENIA ZAWODOWEGO BUDOWNICZYCH I PRZEMYSŁOWCÓW BUDOWLANYCH WE LWOWIE — TELEF. 42-88
UL. GRODZICKICH 1.

ROCZNIK VI. 1930 NR. 6.

RYS. LYDW-VELTZE

Inż. MAKSYMILJAN KOGUT.

GRUBOŚĆ MURÓW A „PRZEPISY MIEJSCOWE“ O PRAWIE BUDOWLANEM.

Celem ujednostajnienia przepisów budowlanych na całym obszarze Polski wydanem zostało dnia 16 lutego 1928 roku rozporządzenie Prezydenta Rzpltej „o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli“. Jest to państwowa ustawa ramowa, na podstawie której Rada Miejska ma uchwalić ściślejsze normy tak zwane „przepisy miejscowe“, dostosowane do warunków i potrzeb lokalnych, a które następnie mają być zatwierdzone przez państwową władzę nadzorczą gminy.

Wobec tego, że nowa Rada Miejska we Lwowie ukonstytuowała się, należy spodziewać się, że w niedługim czasie przystąpi do dyskusji nad projektem „przepisów miejscowych“, aby zakończyć faktycznie powstały chaos prawny pod względem ustaw budowniczych na terenie miasta Lwowa. Obok bowiem wyżej podanego rozporządzenia Prezidenta Rzpltej „o prawie budowlanem“ obowiązuje jeszcze „ustawa budownicza“ dla miasta Lwowa z dnia 21 kwietnia 1885 r. w brzmieniu ustawy z dnia 26 lipca 1909 r. z wyjątkiem tych przepisów, które straciły moc obowiązującą na podstawie artykułu 419 wspomnianego rozporządzenia; magistrat zaś bezpodstawnie stosuje już w praktyce normy „przepisów miejscowych“ przed ich uchwaleniem i nadaniem im mocy prawnej. Taki stan rzeczywistego ex lex długo trwać nie może, gdyż zainteresowani nigdy nie wiedzą, do których przepisów mają się dostosować.

Stan ten do grubości murów doznał dalszego powikłania od 1 stycznia 1930 r.; z tem dniem wszedł w życie przepis ustawy o używaniu cegły długości 27 *cm*, podczas gdy przedtem długość cegły przyjmowano na 30 *cm*.

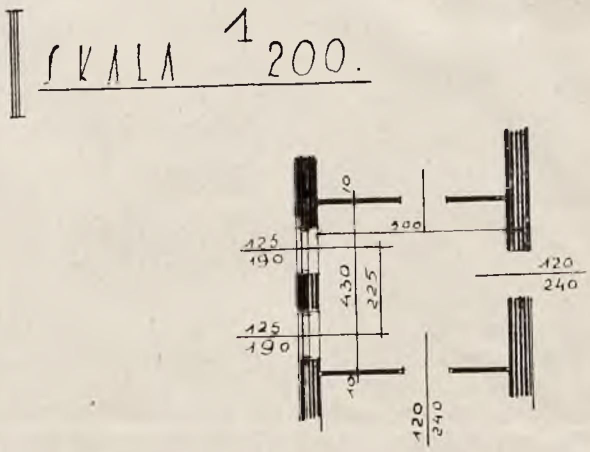
W odniesieniu do grubości murów art. 207 wyżej podaego rozporządzenia Prezydenta Rzpltej ogólnie określa, że ściany budynków powinny czynić zadość wymogom statycznym; drugim warunkiem wymaganym od ścian tylko zewnętrznych, przeznaczonych na pobyt ludzi jest ten, że grubość powinna być dostosowana do warunków klimatycznych. Z tego artykułu wydedukował projektant „przepisów

miejscowych“ dla miasta Lwowa postanowienie ujęte w § 29, które brzmi: „Ze względów klimatycznych najmniejsza dopuszczalna grubość zewnętrznych murów otaczających pomieszczenia mieszkalne musi wynosić dwie długości cegieł“, co przy obowiązujących wymiarach cegieł daje 55 *cm*. Organa zaś wykonawcze magistratu nie czekając na uchwałę Rady Miejskiej już obecnie wprowadziły ten przepis w życie, do czego jeszcze nie są uprawnione.

Ponieważ przepis ten jeszcze niema mocy obowiązującej, uważamy za nasz obowiązek wszcząć dyskusję nad tym problemem i zastanowić się, czy w naszych warunkach nie należałoby stosować przy murach zewnętrznych raczej $1^1/_2$ cegły grubości t. j. 41 *cm* zamiast projektowanych w „przepisach miejscowych“ grubości 2 cegieł. Na grubość murów zewnętrznych ważniejszy wpływ wywierają względy klimatyczne niż statyczne, dlatego też chcemy przedewszystkiem tę sprawę omówić.

W tym celu zastanówmy się nad wielkością utraty ciepła normalnego pokoju (jak na rysunku Nr. 1) na najwyższym piętrze przy grubości murów zewnętrznych 55 i 41 *cm*.

Wysokość wolną ubikacji przyjmujemy 3.25 *m*. Wyniki ujmujemy w następującej tabliczce według obliczenia inż. Charszana:

RYS. 1

Utrata ciepła w ciągu 1 godziny.

Ubikacja					Powierzchnia utraty ciepła							grubości murów	Temperatury			Spółczynnik utraty ciepła	Ilość straconych kalorji	Dodatek ze wzgl. na strony świata	Suma kalorji		Dodatki (19)	Razem (20—22)
rodzaj	długość	szerokość	wysokość	objętość	oznaczenie	długość	szerokość	powierzchn.	ilość	odjąć	zaliczyć		wewnątrz	zewnątrz	różnica				oddanych	otrzyman.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Pokój mieszkalny	—	—	—	—	o. z.	1·90	1·25	2·38	2	—	4·76	—	21	25	46	2·3	504	13%	504	—	76	—
	—	—	—	—	ś. z.	4·50	3·60	16·20	1	4·16	11·44	0·55	21	25	46	0·91	479	15%	479	—	72	—
	4·30	5	3·25	70	d. w.	2·40	1·20	2·88	1	—	2·88	—	20	16	4	2·00	23	—	23	—	—	—
	—	—	—	—	ś. w.	4·30	3·25	14·00	1	2·88	11·12	0·41	20	12	8	1·00	90	—	90	—	—	—
	—	—	—	—	s.	4·30	5·00	20·15	1	—	20·15	—	22	15	37	0·7	522	—	522	—	—	—
	—	—	—	—	p.	4·30	5·00	20·15	1	—	20·15	—	22	20	2	0·4	16	—	—	16	—	—

1.750

Gdy ściana zewnętrzna ma grubość 41 *cm*.

11·44	0·41	21	25	46	1·13	597	15%	—	—	90	—

1.886

o. z. — okno zewnętrzne.
ś. z. — ściana zewnętrzna.
d. w. — drzwi wewnątrz.
ś. w. — ściana wewnętrzna.
s. — strop.
p. — podłoga.

Cennik materjałów budowlanych

w złotych

z 30 września 1930 roku.

O ile nie jest podane wyraźnie inaczej a mianowicie: na budowie (w skróceniu = n. b.), loco stacja załadowcza (w skróceniu = l. st. z.) — natenczas rozumieć należy ceny podane jako loco skład (fabryki)!

A. Do robót murarskich:

Cegła palona ręczna i maszynowa za 1000 szt. 72·— 80·—, n. b. 86·— do 110·—, *dtto* dęta za 1000 szt. 110·—, n. b. od 120·— wzwyż, *dtto* szamotowa krajowa za jedną sztukę od —·30 do 1·—, n. b. od —·33 do 1·10. *Piasek* żółty za 1 m^3 n. b. 6·50, *dtto* biały 9·—, *dtto* rzeczny prowinc. 6·—. *Wapno* palone za 1000 *kg* 40·— do 45·—, *dtto* gaszone n. b. 1 m^3 37·—. *Gips* murarski marki „Łopuszka“ wagonowo za 100 *kg* loco wagon Lwów 6·95, detajl. loco magazyn 7·10, na bud. 8·— do 8·25, *dtto* sztukatorski o 50 gr. na 100 *kg* droższy. *Gipsowe dyle* (Izolit) 6 *cm* grub. za 1 m^2 5·00, 8 *cm* grub. 6·—. *Szuter* tłuczony za 1 m^3 20·—. *Maty* trzcinowe sufitowe za 1 m^2 —·17, n. b. —·19. *Płyty* korkogipsowe (loco m. Lwów) za 1 m^2 do 100 *m* 5·60, do 1000 *m* 5·20, od 2000 do 3000 *m* 4·80, *dtto* posadzkowe kamionkowe (loco m. Lwów) 1 m^2 21·50, *dtto* 2-kolorowe 1 m^2 23·50 [2]), *dtto* ścienne glazurowane Hardtmuth za 1 m^2 32·—. *Kamień* łamany, loco st. zał. za 10.000 *kg* 60·—. *Ścianki* koro-gipsowe (korolity) lane, n. b. za 1 m^2 7·00. *Płyty* trzcinowe „Berbeka“ loco Lwów za 1 m^2 Nr. II. 3·25, Nr. IV. 4·—, Nr. VI. 5·—. *Dreny* za 1000 sztuk 4 *cm* 70·—, 5 *cm* 80·—, 6 *cm* 94·—, 8 *cm* 150·—, 10 *cm* 250·—, 13 *cm* 350·—, 15 *cm* 440·—.

B. Do robót betonowych:

Cement wagonowo za 100 *kg*: loco wagon Lwów w beczkach 11·75, we workach 10·95, n. b. 12·75, *dtto* we workach za 100 *kg* 11·95, *dtto* nieprzemakalny „Siccofix“ plus 1·10 na 100 *kg* do cen cem. portl., *dtto* szybkotwardniejący (bauxytowy) „Citadur“ za 100 *kg* w beczkach po 200 *kg* 25·—, w work. pap. 22·—. *Szuter* rzeczny zstychówka 27·—, raz rafowany 35·—, dwa zazy raf. 37·—, za 10 ton loco wag. Waniowice k. Sambora. *Żwir* raz rafowany [5]) za 10.000 *kg* 37·—, *dtto* 2 razy rafowany n. b. 45·— [5]), *dtto* wysiewki sztychówka n. b. 30· . *Stopień* betonowy bez osadzenia 1 *mb.* 13·50, *dtto* terrazowy bez osadzenia za 1 *mb.* 20—. *Posadzki* terrazowe poziome za 1 m^2 14·— [3]), *dtto* pionowe za 1 m^2 18·—. *Krawężnik* beton. 18/25 za 1 *mb.* 5·00—7·—, *dtto* surowe loco wagon kamieniołom Jaremcze 7·00. *Rury* betonowe za szt.[4]): 15: 2·75, 20: 3·30, 30: 5·25, 40: 8·40, 50: 10·50, 60: 13·—. *Marmurek* do terraza za 100 *kg* 10·50—13·—. *Posadzka* ksylolitowa za 1 m^2 od 9·50—13·—. *Chodnik* z płyt betonowych i krawężników kompl. wykonany za 1 m^2 15·00. *Krawężniki* 25 *cm* wys. za 1 *mb.* 5·00—7·—. *Płyty* chodnikowe za 1 m^2 6·50—7·00.

[1]) Loco Lwów. — [2]) Czeskie białe 24·— zł. — [3]) Podkład 6·00, (drobne powierzchnie od 15·—), [4]) 0·80 *m* długości, [5]) loco wg. Waniowice, koło Sambora.

C. Do robót kamieniarskich:

1 m^2 cokołu płytowego do 20 *cm* grub. z osadzeniem z kamienia polańskiego 96·—, tarnopolskiego 128·—. 1 *m* kub. cokołu kwadrowego z osadzeniem z kamienia polańskiego 505·—, tarnopolskiego 763·—. 1 *m* bież. stopnia blokowego z podcięciem wraz z osadzeniem bez profilu z kam. tarnopolskiego 47·—, profilowanego 61·—. 1 *m* bież. stopnia szalowanego z kamienia tarnopolskiego profilowanego wraz z osadzeniem 79·—. 1 *m* kub. nasad lub parapetu z kam. polańskiego z osadzeniem 605·—, z kam. tarnopolskiego 946·—. 1 *m* kub. trzonów kolumny do 0·25 *cm* średnicy z kamienia polańskiego wraz z osadzeniem 1·125·—, z kam. tarnopolskiego 1730·—, o średnicy do 40 *cm* z kam. polańskiego 934·—, z kam. tarnopolskiego 1.590·—, o średnicy do 60 *cm* z kam. polańskiego 737·—, z kam. tarnopolskiego 1.260·—.

D. Do robót ciesielskich:

(ceny za 1 m^3 wzgl. 1 m^2 w detajlicznej sprzedaży franco skład).

Belki cios. sosnowe od 18×21 *cm* zwyż i 3—5 *m* 78·—, od 5—8 *m* dług. 95·—, *dtto* rżnięte 100·—. *Kantówka* ciosana sosnowa do 16×18 *cm* i 3—5 *m* dług. 60·—, *dtto* rżnięta 95·—, *dtto* ciosana sosn. do 16×18 *cm* i od 6 *m* zwyż 115·—, *dtto* rżnięta 140·—. *Okrąglaki* sosnowe od 8 *cm* grub. w odczubie i do 8 *m* dług. 33·—, *dtto* do 16 *cm* grub. w odczubie ponad 8 *m* dług. 33·—. *Deski* budowl. sosn. 20 i 26 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 85·—, *dtto* 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. 95·—, *dtto* jodłowe 13 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 10 *cm* szer. zwyż 85·—, *dtto* 20 m/m grub. 85·—, *dtto* 26, 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 85·—, *dtto* sosnowe podł. na pióro i wpust 26 m/m grub. 4·00, *dtto* 33 m/m grub. 5·—, *dtto* 40 m/m grub. 6·—, *dtto* podłogowe świerkowe 26 m/m grub. 5·00, 33 m/m 5·50, 40 m/m 7·—. *Łaty* jodłowe 33/50 i 40/50, 3—6 *m* dług. 95·—. *Rygle* sosnowe z kantówki ciosanej przerżniętej na pół, 3—5 *m* dług. do 8/16 *cm* przekroju 65·—, *dtto* od 6 *m* zwyż 85·—, *dtto* sosnowe przerżnięte z kantówki ciosanej na krzyż 3—5 *m* dług. 70· —, *detto* od 6 *m* zwyż 85·—, *dtto* rżnięte jodłowe 8/8 *cm*, 3—6 *m* dług. 130·—, *dtto* sosnowe 140.—.

E. Do robót blacharskich:

Blacha pocynow. Nr. 10 (loco Lwów) 100 *kg* 121·— do 128·—, *dtto* Nr. 11 121·— do 125·—, *dtto* cynkowa Nr. 12 za 100 *kg* 180·—, *dtto* czarna 100 *kg* 85·— do 90·—.

F. Do robót pokrywowych:

Dachówki betonowe 1000 *szt.* 120·—, n. b. 130·—, *dtto* palone (wyrobu Kołomyjskiego) loco wag. fabr. 180·—,

n. b. 205·—, *dtto* palone ciągn. (wyr. Tarnów) 190·—, n. b. 225·—, *dtto* palone dwufelc. (wyr. Lwów) 185·—, n. b. 210·—, *dtto* palona tłoczona (15 sztuk na 1 m^2) z cegielni S. A. „Pezet" w Gródku Jagiellońskim 175·— za 1000 sztuk loco stacja załadowcza, *Karpiówki* 1000 *szt.* palone 125·—, n. b. 140·—. *Gąsior* palony jedna szt. —·95, n. b. 1·—. *Płyty* eternitowe za 1000 sztuk płyt, (9·18 na 1 m^2) loco wag. fabryka 510·—, (przewóz Lublin-Lwów za 1 szt. 2 gr. bez zob.). *Papa* dachowa Nr. 80 waga około 45 *kg* cena loco fabr. 7·40, *dtto* Nr. 100 waga około 36 *kg* 6·25, *dtto* Nr. 120 wag. 33 *kg* 5·40, *dtto* Nr. 150 wag. 30 *kg* 4·90, za 1 *rul.* 10 m^2, loco skład Lwów Nr. 80: 9·10, Nr. 100: 7·60, Nr. 120: 6·65, Nr. 150: 6·—. *Papa izolacyjna* 1·30 za 1 m^2. *Asfalt sztuczny* za 100 *kg* 11·—, *dtto* naturaluy za 100 *kg* 23·—. (przewóz do Lwowa bez zobow.) 169·— zł. za 10 *ton*).

G. Do robót stolarskich:

Deski sosnowe I. kl. 1 m^3 165·— do 175·—, *dtto* świerkowe I kl. 1 m^3 180·— do 200·—, *dtto* dębowe I kl. 1 m^3 260·— do 320·—, *dtto* dębowe II kl. 1 m^3 210·— do 240·—. *Brusy* sosn. i świerkowe 1 m^3 160·— do 180·—. Deski i brusy jasionowe = jak dębowe, Brusy bukowe 140—180. *Klej* (loco Lwów) 1 *kg* 2·50. *Listwy* przyścienne dębowe 1 *mb* n. b. 0·80. *Deszczułki* dęb. I kl. 1 m^2 n. b. 11·75, *dtto* II kl. n. b. 10·50, (bez układ.). *Okno* podw. 8-mio skrzydł. z futr. zamykane do wewnątrz na budynku z dopasow. mierzone w świetle futryny 1 m^2 n. b. 35—60 – zależnie od ilości sztuk i wymiarów. *Skrzydło drzwiowe* sosnow. lub świerk. z drzewa grub. 52 $^m/_m$ 1 m^2 n. b. 30·—, *dtto* 40 $^m/_m$ grub. 25·—. *Futryna* $^8/_{15}$ *cm, mb.* n. b. 5·00, *dtto* $^8/_{10}$ *cm, mb.* 4·50. *Opaska drzwiowa* do 15 *cm* szeroka *mb.* n. b. od 2·90 do 4·14 zależnie od zdob. i grub. *Szpalet* do drzwi z drzewa 40 $^m/_m$ 1 m^2 n. b. 23·50, *rama do szpaletu* $^5/_{10}$ *cm* n. b. *mb.* 2·50, *drzwi szpongowe* z drzewa 40 $^m/_m$ grub. 1 m^2 n. b. 16·— do 18·—.

H. Do okucia okien i drzwi.

Zatrzask wiatrowy 1 szt. —·50. *Haczek* wiatrowy 25 *cm* 1 szt. —·45. *Guzik* ochronny mosiężny 1 szt. —·70. *Zakrętka* z konikiem gałka mosiężna 1 szt. —.35, *dtto* gałka żelazna —·22, *dtto* językowa półoliwka mos. 1 szt. 1·70, *dtto* kociagłówka oliwka mos. 1 szt. 1·95. *Paskwil* oliwka mos. 1 szt. 3·55. *Zamek* wpuszczany 1 szt. 3·80 do 5·20, *dtto* skrzynk. średni 1 szt. 3·30, *dtto* zatrzask. 1 szt. 2·80—3·—. *Listwa* deszczowa 1 *kg* —·86. *Zawiasy* Bommery Nr. 40 para 27·—, *dtto* pasowe 1 *kg* 1·00, *dtto* francuskie 1 szt. Nr. 10 —·20, Nr. 13 —·28, Nr. 16 —·58, Nr. 20 1·30. *Narożniki.* 100 szt. Nr. 3, 3·75, Nr. 4 4·50, Nr. 5 5·20. *Zasówki* do okien gałka mosiężna para 1·70, *dtto* gałka żelazna 1·25. *Zasuwy* do drzwi wpuszczane para 2·00, na wierzch 2·50, *dtto* do bram wpuszczane para 6·00—14·00, *dtto* do drzwi na wierzch para 1·20—14·—. *Klamki* żelazne z szyldami para 1·60—5·00, *dtto* mosiężne z szyldami para 3·60—20·—.

I. Do robót szklarskich:

Szyby za 1 m^2 do okien grubości $^4/_4$ tj. około 2 $^m/_m$, w oryginalnych skrzyniach 5·80, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 7·—, *dtto* grubości $^6/_4$ tj. około 3 $^m/_m$ w oryginalnych skrzyniach 11·60, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 14·—, *dtto* ornamentowe i katedralne białe oraz prążkowane 12·—, *dtto* j. w. kolorowe 14·85, *dtto* prążkowane 6 $^m/_m$ grube 13·30. *Kit* pokostowy 1 *kg* 1·20, *dtto* miniowy 1 *kg* 1·50. Za cięcie szyb nieprostokątnych i prostokątnych liczy się odpowiednio do ryzyka i pracy.

a) Kwadraturę szkła oblicza się według norm fabrycznych tj. w parzystych centymetrach, *b)* przy oszkleniach okien nowych, wymiar w świetle futryny, *c)* przy oszkleniach okien starych, miara we felcu z doliczeniem 25% za odcinki, *d)* przy szybach nieprostokątnych podług największej powierzchni. *Oszklenia* tj. robocizna z dodaniem kitu i gwoździ w warsztacie własnym 3·00, *dtto* j. w. poza obrębem warsztatu 4·00. Uwaga: O ile strona dostarcza swoje własne szkło, to *oszklenie* oblicza się jak wyżej, jednak robotę wykonuje się bez gwarancji za szkło. Przy oszkleniach konstrukcji dachowej i okien żelaznych, oraz robotach wykonywanych na drabinie, jak również szyb lustrowych do portali, koszta robocizny podwyższają się odpowiednio do rodzaju i trudności wykonania tychże.

J. Do robót zduńskich:

Kafle kolorowe ciemne czeskie 1 szt. 1·70, *dtto* j. w. krajowe 1·20, *dtto* jasne 1·30—1·40, *dtto* kuch. jasne 1·50, *dtto* kolorowe jasne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·45, *dtto* białe czeskie 1 szt. 2·80, *dtto* Skawina 2·30—. *Materjał z robocizną i z dodatkami* na budowie kafle krajowe jasne 2·50—2·60, ciemne 2·35, *dtto* czeskie 3·50, *dtto* białe Hardtmuth 4·40, kolorowe 3·30, Skawina 5·—. *Dzwiczki* poniklowane garn. 1 szt. od 17·50 do 120·—. *Kociołek* biały z miedz. licem 1 szt. 21·00. *Ruszt* 1 *kg* —·80.

K. Do okucia kuchen i pieców:

Płyty kuchenne 100 *kg* 60·—. *Pieczarnik* zwykły 1 szt. 6·—, *dtto* lepszy 1 szt. od 8·50 do 13·—. *Kociołek* z blachy pocynk. 1 szt. 15·—. *Futerał* 1 szt. od 4·— do 8·—. *Opaska* kuchenna kuta 1 szt. 13·90, *dtto* prasowana 1 szt. od 3·— do 6·—. *Lufcik* kuchenny prasow. 1 szt. —·70. *Ruszt* lany $^{15}/_{21}$ 1 szt. 1·20. *Rura dymowa* 1 szt. 1·50 do 4·—, *dtto* z kolankiem i kluczem 1 szt. 4·—. *Wentylator* żaluzjowy 15×15 1 szt. 6·50, *dtto* 15×25 8·50, *dtto* 30×30 13·—. *Drzwiczki* blaszane kuchenne 1 szt. 1·70 do 3·50, *dtto* hermetyczne czarne garnitur 5·—, *dtto* poniklowane garnitur 14·—, z płytą ochr. do 17·—, *dtto* wyciorowe pojedyncze 1 szt. 2·60, *dtto* wyciorowe podw. 1 szt. 2·80.

L. Materjały żelazne (ceny za 100 *kg*).

Blacha pocynkowana 128·— do 130·—, *dtto* żelazna 70·— do 85·— ponad 5 $^m/_m$ (cena zasad.). *Dźwigary* 49·—, a 53·— od prof. 26. *Żelazo* sztabowe 48·— (cena zasad.), *dtto* okrągłe ponad 13 $^m/_m$ średn. 52·80, 10—13 $^m/_m$ 57·20, 8—10 $^m/_m$ 60·27, *dtto* fasonow. do okien 69·00. *Walcówka* w buntach 70·— (cena zasad.). *Kątówka* 35·— do 75·— (cena zas.). *Drut* palony 85·— do 100·—. *Gwoździe* zwykłe 82·— do 100·—, *dtto* sufitowe 180·—, *dtto* papowe 140·—.

M. Materjały do różnych robót:

Tar gazowy 1 *kg* —·40, *Karbolineum* 1 *kg* —·45. *Gudron* naturalny „Trynidat" 100 *kg* 75·—, *dtto* sztuczny 100 *kg* 40·—.

Cennik płac godzinowych

ustalony z ważnością od 22 kwietnia 1929 do końca marca 1930

z zastrzeżeniem rewizji względnie podwyżki na wypadek gdyby wykazywany przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, wzrost kosztów utrzymania w porównaniu z drugą połową kwietnia 1929 przekroczył 5%.

Murarz lub cieśla ukwalifikowany .	maximum	1·85	zł.
„ „ „ „ . . .	minimum	1·36	„
Pomocnik	maximum	0·92	„
„	minimum	0·68	„
Kobieta lub chłopak		0·55	„

Wynagrodzenie koźlarzy; Za wyniesienie 1000 sztuk cegieł z odległości do 35 *m* do fundamentu, suteren i parteru płaci się 3·70 zł., za każde piętro dodaje się 1·85 zł.

(W porównaniu z cennikiem ustalonym z ważnością od 16 lipca 1928 r. wynosi obecna podwyżka 8·8%).

Właśc. i wyd.: **Stow. zaw. budowniczych, kierow. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie.** — Odp. redaktor: **Ludwik Veltzé.**
Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

Z tablicy widocznem jest, że przy tych samych warunkach godzinna utrata ciepła dla wyżej opisanego pokoju na najwyższym piętrze przy grubości muru zewnętrznego 55 *cm* wynosi 1.750 kalorji, przy grubości zaś 41 *cm* 1.886 kalorji czyli więcej o 7.8%.

Obliczmy teraz, jakie jest roczne zapotrzebowanie węgla przy ogrzewaniu pokoju przez czas zimowy od października do kwietnia, licząc okrągło przez 200 dni w roku i przyjmując średnią temperaturę zimową —3°, opalenie przez 24 godzin na dobę i wydajność opałową 1 *kg* węgla 4.500 kalorji. Z wzoru otrzymamy dla pokoju o zewnętrznym murze 55 *cm* grubości

$$\frac{1.750 \times 23 \times 24 \times 200}{41 \times 4.500} = 1.047\ kg, \text{ przy murze zewnętrzn. } 41\ cm$$

$$\frac{1.886 \times 23 \times 24 \times 200}{41 \times 4.500} = 1.129\ kg.$$

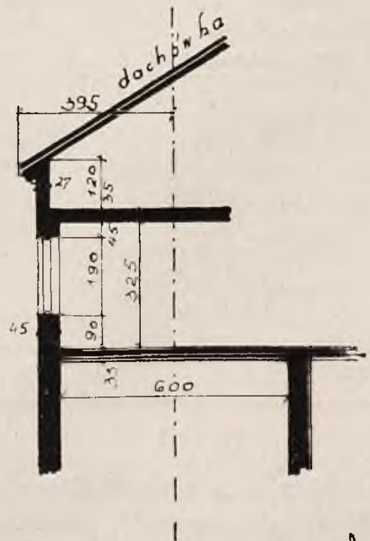
Potrzebne zwiększenie roczne ilości węgla wynosi zatem 82 kg, co oznacza roczne powiększenie kosztów opału o 6.15 zł. przy cenie 7.50 zł. za 100 kg węgla.

Spotkaliśmy się jeszcze z ogólnie rzuconym zarzutem, że mury zewnętrzne o grubości 41 *cm* przemarzają, co ma oznaczyć, że w zimie szybko przepuszczają zimno, wskutek czego na wewnętrznych ścianach wytwarzają warstwę szronu. Zarzut ten nie wytrzymuje jednakże krytyki, gdyż przy umiejętnem i należytem wykonaniu murów objaw ten nie występuje, przy niefachowem zaś wykonaniu szron powstaje nawet przy grubości 75 *cm* zewnętrznych murów. Przedewszystkiem należy przy wyprowadzaniu murów uważać, aby fugi między cegłami były szczelnie wypełnione zaprawą wapienną, a nie jak często przedsiębiorstwa niefachowe ze względów oszczędnościowych praktykują, że nabierają zaprawę tylko „na lebki“ cegieł, a reszta fugi zostaje próżną. Powstaje przez to tylko cienka warstwa zaprawy przy zewnętrznem licu ścian sięgającą na głębokość 3 do 4 *cm*. Tak cienka głębokość zaprawy wskutek naturalnego skurczu przy związaniu łatwo otwiera się, co powoduje, że powstaje otwarta droga dla przejścia mroźnego powietrza zewnątrz do wnętrza ubikacji. Drugą przyczyną przemarzania jest ta, że przy przyspieszonym tempie teraźniejszego budowania często wyprawia się mury przed ich wysuszeniem się, przez co jeszcze bardziej utrudnia się naturalny proces chemicznego wiązania zaprawy i połączone z tem wysychanie murów. Ponieważ zaś mury wilgotne są gorszym izolatorem ciepła, przepuszczają łatwo zimno, a wskutek znacznego i szybkiego oziębienia ścian wewnętrznych skrapla się na nich wilgoć, zawarta w powietrzu ubikacji, co występuje w postaci szronu, a przy większym mrozie nawet jako warstwa zlodowaciała. Na proces „przemarzania murów“ ma zatem decydujący wpływ nie sama grubość murów zewnętrznych, tylko przedewszystkiem umiejętne wykonanie tych murów.

Oczywiście przy większej grubości murów proces przemarzania byłby w pewnych granicach utrudniony i w czasach normalnych nie mielibyśmy nic przeciw temu, aby grubość murów wynosiła 55 *cm*. Należy jednak obecnie ustawodawstwo zastosować do wyjątkowego położenia na rynku budowlanym, skoro brak mieszkań stanowi klęskę społeczną, a bezrobocie grozi ogólną katastrofą. Naczelną zasadą w chwili obecnej powinno być poparcie przedewszystkiem ruchu budowlanego, a jednym z najważniejszych środków w tym kierunku działających, jest potanienie kosztów budowy. Skoro po kilkunastu latach wrócimy do warunków normalnych, wówczas będziemy mogli przystąpić do zmiany przepisów co do grubości murów.

A teraz zastanówmy się jeszcze nad warunkami statycznymi. Już inżynierowie Wróbel i Nechay wykazali w artykule ogłoszonym w Nrze 2 „Budowniczego“, że mury zewnętrzne o grubości 55 *cm* mogą być wykonane ze względów statycznych nie tylko przez 2 kondygnacje, jak tego wymagają „przepisy miejscowe“, ale w każdym razie przez 3 kondygnacje, a w szczególnych warunkach przy rozpiętości stropów do 4.50 *m* i wysokości ubikacji 2.80 *m* nawet przez 5 kondygnacyj. Inżynierowie ci wyszli jednak z założenia, że mury zewnętrzne mają grubość 55 *cm*.

Przyjmijmy jednak, że grubość murów zewnętrznych jest tylko 41 cm i obliczmy powstałe naprężenie przy rozpiętości stropów obecnie wyjątkowo nawet wielkiej, t. j. 6 *m* i wysokość kondygnacji ze stropem 3.60 (rys. 2). Osiowy odstęp okien wynosi 2.25.

RYS. 2.

1. Obciążenie filara okiennego najwyższego piętra:
   - ciężar dachu $2{\cdot}25 \times 3{\cdot}95 \times 0{\cdot}2 =$ . . . . 1.780 *kg*
   - mur kolankowy $2{\cdot}25 \times 1{\cdot}20 \times 0{\cdot}27 \times 1{\cdot}6 =$ . . 1.170 „
   - strop strychowy $2{\cdot}25 \times 3{\cdot}0 \times (300 + 125) =$ . . . 2.870 „
   - mur najwyższego piętra $(2{\cdot}25 \times 3{\cdot}60 - 1{\cdot}25 \times \times 1{\cdot}90) \times 0{\cdot}41 \times 1{\cdot}6 =$ . . . . 3.760 „
   - Razem . . . 9.580 „

   Naprężenie filara u podstawy najwyższej kondygnacji jest $k_1 = \frac{9{\cdot}580}{4.100} = 2{\cdot}34\ kg/cm^2$.
2. Obciążenie filara o jedno piętro niżej wynosi:
   - ciężar z najwyższej kondygnacji . . . . . . 9.580 „
   - ciężar stropu (dźwigary żelazne I. Nr. 24 w odstępie 1·20 *m*, płyta żelbetowa 8 *cm* grubości, nadsypka 18 *cm* grub., podłoga, sufit i ciężar użyteczny 200 *kg*) $2{\cdot}25 \times 3{\cdot}00 \times 0{\cdot}778 =$ . . 5.250 „
   - ciężar muru . . . . 3.760 „
   - Razem . . 18.590 *kg*

$$k_2 = \frac{18.590}{4.100} = 4{\cdot}53\ kg/cm^2$$

O dalsze piętro niżej otrzymamy naprężenie:

$$k_3 = \frac{27.600}{4.100} = 6{\cdot}73\ kg/cm^2$$

$$k_4 = \frac{36.610}{4.100} = 8{\cdot}93\ kg/cm^2$$

$$k_5 = \ldots = 11{\cdot}13\ kg/cm^2.$$

Z powyższego obliczenia wynika, że ze względów statycznych mur zewnętrzny o grubości 41 cm może w każdym razie być prowadzony przez 3 najwyższe kondygnacje, a przy domieszce cementu do zaprawy nawet przez dalsze 2 kondygnacje.

Widzimy zatem, że zarówno względy klimatyczne jak również statyczne dopuszczają, aby gdubość murów zewnętrznych wynosiła tylko 41 *cm*, że zatem grubość ta odpowiada w zupełności warunkom art. 207 rozp. Prez. R. P.

Zastanówmy się jeszcze nad tem, jakie jest zaoszczędzenie w kosztach przy użyciu murów zewnętrznych o grubości 41 *cm* w stosunku do 55 *cm*. W tym celu obliczmy objętość murów dla tejsamej odległości osiowej okien 2.25 *m* i dla 5-ciu górnych kondygnacyj w obu wypadkach.

L. porz. kondygnacji zaczynając z góry	Objętość murów według § 29 projektu przepisów miejscowych	Objętość murów według powyższych obliczeń
mur kolank.	$0{\cdot}27 \times 2{\cdot}25 \times 1{\cdot}20 = 0{\cdot}729\ m^3$	$0{\cdot}27 \times 2{\cdot}25 \times 1{\cdot}20 = 0{\cdot}729\ m^3$
I. kondygnacja	$0{\cdot}55 \times (2{\cdot}25 \times 3{\cdot}6 - 1{\cdot}25 \times 1{\cdot}9) = 3{\cdot}149$ „	$0{\cdot}41 \times 5{\cdot}725 = 2{\cdot}347$ „
II. „	$0{\cdot}55 \times 5{\cdot}725 = 3{\cdot}149$ „	$0{\cdot}41 \times 5{\cdot}725 = 2{\cdot}347$ „
III. „	$0{\cdot}69 \times 5{\cdot}725 = 3{\cdot}950$ „	$0{\cdot}41 \times 5{\cdot}725 = 2{\cdot}347$ „
IV. „	$0{\cdot}69 \times 5{\cdot}725 = 3{\cdot}950$ „	$0{\cdot}55 \times 5{\cdot}725 = 3{\cdot}149$ „
V. „	$0{\cdot}83 \times 2.725 = 4{\cdot}752$ „	$0{\cdot}55 \times 5{\cdot}725 = 3{\cdot}149$ „
Razem . . .	$19{\cdot}679\ m^3$	$14{\cdot}068\ m^3$

Z zestawienia tego widzimy, że przy budynku o 5-ciu kondygnacjach zwiększa się objętość murów przy zastosowaniu grubości według projektu „przepisów miejscowych“ *o 40%*.

Mury zewnętrzne, uwzględniając także mury ogniowe, stanowią przy normalnym budynku mieszkalnym (o froncie wynoszącym 20 *m* i głębokości 13.20 *m*) 77% wszystkich murów. Przyjmując, że koszt murów jest przeciętnie około 28% kosztów całego domu mieszkalnego, otrzymamy, że koszt murów zewnętrznych wynosi $0.28 \times 0.77 = 21.60\%$. Ponieważ wykazaliśmy poprzednio, że zaoszczędzenie na murach zewnętrznych przy stosowaniu grubości tylko 41 *cm* wynosi 40%, to widzimy, że w tym wypadku mamy $0.40 \times 0.216 = 0.086$ czyli *8.6%* zaoszczędzenia kosztów budowy.

Dla ubikacji jak na rys. 1, której koszt wynosi (przy objętości zabudowanej $5.6 \times 4.40 \times 3.60 = 88.70\ m^3$ i koszcie jednostkowym 60 złotych) 5.320 złotych, zaoszczędzenie wynosi $5.320 \times 0.086 =$ *456 zł.* Temu zaoszczędzeniu przeciwstawia się zwiększony wydatek na węgiel w kwocie *6.15 zł.* rocznie, aby wyrównać zwiększoną utratę ciepła przy zastosowaniu cieńszego muru o grubości 41 *cm*. Z zestawienia obu tych cyfr wynika, że ten wydatek na węgiel równoważy zaoszczędzenie na murach dopiero *po 74 latach*, a zatem wogóle nie powinien mieć wpływu przy rozważaniu nad stosowaniem grubości murów zewnętrznych.

Celem poparcia naszych wniosków i dla jaśniejszego zobrazowania tej sprawy uważamy w końcu za stosowne podać, jak ją rozwiązali Niemcy, których stosunki klimatyczne są bardzo do naszych podobne, gdyż średnia zimowa temperatura wynosi w Berlinie —2° C, zaś we Lwowie —3° C. Ponieważ chodzi nam o to, aby w pokojach mieszkalnych utrzymać temperaturę +20°, to widzimy, że różnica temperatur, która ma być pokonaną, wynosi 23° C we Lwowie, wobec 22° C w Berlinie, czyli nasze warunki klimatyczne są o 4.5% niekorzystniejsze. Mimo tak małej różnicy ostatnie rozporządzenie policji budowlanej w Berlinie z dnia 26 marca 1930 r. dopuszcza dla normalnych domów mieszkalnych grubość murów zewnętrznych z cegły tylko na 38 cm przez 3 najwyższe piętra o wysokości po 3.50 *m* a nawet przez 4 kondygnacje, skoro mury tej ostatniej będą wykonane na zaprawie wapienno-cementowej.

Wydział stowarzyszenia zawodowego budowniczych, kierowników robót i przemysłowców budowlanych we Lwowie, którego obowiązkiem jest stać na straży zarówno rozwoju ruchu budowlanego jak i wykonania budowli zgodnych z zasadami stałości i higjeny budowlanej, uchwalił po wyczerpującej dyskusji, zgodnie z powyżej podanemi wynikami rozważań tak teoretycznych jak i praktycznych, domagać się zmiany projektowanego brzmienia § 29 „przepisów miejscowych“ w tym kierunku, aby mury zewnętrzne mogły być wykonane w grubości 41 *cm* przez 3 najwyższe kondygnacje i aby tylko w wyjątkowych warunkach statycznych lub przy zastosowaniu materjałów zastępczych, policja budowlana mogła żądać przedłożenia obliczenia statycznego względnie wielkości utraty ciepła. Nieuzasadnione jest żądanie ostatniego ustępu projektowanego § 29 „przepisów miejscowych“, aby mury piwniczne otrzymały grubość o *6.5 cm* większą, jak mury parteru.

Wkońcu chcieliśmy jeszcze zauważyć, że sprawa grubości murów nie jest tylko kwestją statyki i higjeny mieszkań, ale stosowanie grubości murów ponad rzeczowe wymogi jest marnotrawstwem majątku narodowego i powiększeniem klęski społecznej, jaką w dzisiejszych czasach przedstawia brak mieszkań. Ilustrując to na przykładzie z samego Lwowa, możemy podać, że Lwów wydaje rocznie około 10 miljonów złotych na budowę mieszkań, a oszczędzając przy stosowaniu murów zewnętrznych 41 *cm* zamiast 55 cm — 8.6% kosztów budowy, otrzymamy kwotę 860.000 zł., co przedstawia dodatkowo 170 izb mieszkalnych rocznie. Na tak wielką stratę nasze położenie gospodarcze nie pozwala.

P. T.

Liczne zaległości uniemożliwiają regularne wydawanie czasopisma.

Chętnie uwzględniamy w granicach naszych możliwości powszechną ciasnotę gotówkową, wreszcie jednak zmuszeni jesteśmy dziś prosić o pełne wyrównanie należytości bez zwłoki (P. K. O. konto 152.580).

Wydawca.

Inż. MAKSYMILJAN KOGUT.

ROZWÓJ RUCHU BUDOWLANEGO A RADA MIEJSKA.

W najbliższym czasie Rada Miejska przystąpi do uchwalenia „przepisów miejscowych“ o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli, które mają być wydane dla Gminy miasta Lwowa na zasadzie ustawy ramowej obowiązującej na całym obszarze Polski, na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 16 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202.

Przepisy te, które w całości stworzą nową ustawę budowniczą na terenie miasta Lwowa, mają oczywiście bardzo ważne znaczenie dla rozwoju przez wszystkich upragnionego ruchu budowlanego i dlatego projekt tych przepisów był przedmiotem rozważań wydziału stowarzyszenia zawodowego budowniczych i kierowników robót i przemysłowców budowlanych, a po obszernej i wyczerpującej dyskusji doszedł do niżej podanych wniosków.

Wszyscy zdajemy sobie sprawę z klęski społecznej, grożącej wskutek katastrofalnego braku mieszkań, albowiem dach nad głową jest jednym z najprymitywniejszych potrzeb każdego osobnika. Stworzyć go może przemysł budowlany, będący jak wiadomo „przemysłem kluczowym“, dającym zatrudnienie całemu szeregowi dalszych gałęzi wytwórczych, tak materjałów budowlanych, jak również większości rękodzielników. Wszak stwierdzonem jest, że 50.000, t. j. czwarta część, mieszkańców Lwowa, zajętych było przed wojną bezpośrednio w tak szeroko pojętym przemyśle budowlanym, a około 15% całej ludności na terenie państwa. Jasnem jest, że tylko rozwój ruchu budowlanego może skutecznie zwalczać ciążącą na nas depresję gospodarczą tembardziej, że danie zatrudnienia tak wielkiemu odłamowi ludności pobudzi pośrednio do nowego rozwoju przemysły konsumcyjne i główne gałęzie handlu.

Z tego stanowiska wychodząc powinne wszystkie czynniki miarodajne nie tylko usuwać przeszkody, leżące na drodze do rozwoju ruchu budowlanego, ale starać się w swoim zakresie działania o jego rozkwit.

Ta zasada powinna też była być przewodnią dla projektujących nowe „przepisy miejscowe“ prawa budowlanego dla miasta Lwowa. Pomijając te rygory projektowanych przepisów, których zmianami lub usunięciem w interesie publicznym zajmą się niezawodnie technicy i przemysłowcy budowlani, zasiadający w Radzie miejskiej, chcemy tylko zwrócić uwagę na sposób ujęcia w przepisach miejscowych sprawy grubości murów zewnętrznych, którą omawiamy w obszernym artykule i sprawy pokrycia kosztów pierwszego urządzenia ulicy.

Artykuł 174 wspomnianego wyżej rozporządzenia Prez R. P. w pierwszym ustępie zasadniczo orzeka, że „urządzenie ulic i placów należy do gminy“. W dalszych ustępach tego artykułu powiedzianem jest, że koszty *pierwszego* urządzenia ulic na podstawie uchwały Rady miejskiej zatwierdzonej przez państwową władzę nadzorczą „m o g ą“ być w całości lub części przełożone na właścicieli działek przyległych do tych ulic w stosunku do osiąganych przez nich wskutek urządzenia ulicy korzyści. Na tym artykule opierają się §§ 11, 12 i 13 projektowanych „przepisów miejscowych“. Odrazu zauważyć musimy do pewnego stopnia dowolną interpretację artykułu 174 w tym ustępie „przepisów miejscowych“, który nakłada na właścicieli realności obowiązek pokrywania kosztów urządzenia nie tylko nowych ulic, ale także r o z s z e r z o n y c h c z ę ś c i starych ulic do szerokości 20 *m*. Jeżeli zatem n. p. ulicę Sykstuską lub Skarbkowską rozszerzy się, to koszta urządzenia pierwszego tej ulicy poniosą właściciele przyległych domów. A przecież w tym wypadku właściciele nie osiągnęli żadnych specjalnych korzyści wskutek rozszerzenia ulicy, które nastąpiło tylko ze względu na zwiększony ruch komunikacyjny.

Do kosztów pierwszego urządzenia ulic zaliczają projektowane przepisy nie tylko koszta urządzenia nawierzchni ze ściekami i chodnikami, ale także koszta kanalizacji, założenia przewodów wodociągowych i urządzenia oświetlenia gazowego lub elektrycznego przy zastosowaniu dla tych wszystkich instalacyj przewodów o najmniejszym używanym we Lwowie przekroju. Możnaby jeszcze zrozumieć przerzucenie na właścicieli przy nowo - otworzonych ulicach kosztów urządzenia nawierzchni, albowiem wydatek ten pokryty jest bezpośrednio z funduszów miejskich, a gmina z tego tytułu nie czerpie potem żadnych dochodów. Zupełnie jednak inaczej przedstawia się sprawa przerzucania kosztów pierwszych instalacyj, co nakłada na zamierzających budować w nowych dzielnicach miasta ciężkie i wysokie opłaty za ułożenie ciągów kanalizacyjnych, wodnych i gazowych, oraz kabli elektrycznych.

Ponieważ Miejskie Zakłady wodne, gazowe i oświetlenia elektrycznego są osobnemi ciałami gospodarczemi, wykonującemi swoją działalność na zasadach ogólno-komercjonalnych, należy tych zasad konsekwentnie przestrzegać. Zakłady te, jak również oddział kanalizacyjny przez złączenie opłat wodnych z kosztami konserwacji kanałów, pobierają za zużycie wody, gazu i elektryki miesięcznie opłaty z jednorazowem przy połączeniu z instalacjami domowemi.

Każde prywatne przedsiębiorstwo musi liczyć się z możliwościami rozwoju i w kalkulację swojego prosperowania musi także wciągnąć koszta inwestycji. Przecież w wielu miastach zakłady takie są w rękach prywatnych i nie mają za sobą przywilejów, płynących z egzekutywy uchwał zarządów gminy; mimoto rozwijają się i są zadowolone z tego rozwoju, bo temsamem zwiększają konsumcję i łatwiej mogą usprawnić swoją gospodarkę (vide gaz ziemny).

Nie da się wprawdzie zaprzeczyć, że wskutek przeprowadzenia wyżej wspomnianych instalacyj właściciele odnoszą pewne korzyści, ale podobne korzyści powstają n. p. wskutek przeprowadzenia nowych linij tramwajowych, a nie jest zwyczajem, aby właściciele przyległych domów przyczyniali się do kosztów tych inwestycyj. Możnaby wkońcu wspomnieć o jakimś podatku gminnym z przyrostu wartości, lecz tu warto naznaczyć, że rząd dla poparcia ruchu budowlanego ponosi o wiele większe ofiary, rezygnując z tak wydatnych źródeł dochodu, jak z podatków budynkowych, dochodowych i opłat stemplowych, a nawet przenośnych przy dokonaniu pierwszej transakcji.

Z tych powodów i w myśl obowiązku ułatwienia i poparcia ruchu budowlanego Rada Miejska powinna odrzucić z projektu „przepisów miejscowych“ te ustępy, które nakładają znaczne opłaty, stanowią obciążenie i przeszkody na samym początku budowy.

JAK NALEŻAŁOBY POSTĄPIĆ.

Niejednokrotnie słyszymy ludzi skarżących się na budowniczych — o naciąganie przy budowach za dodatkowo wykonane roboty, których — z reguły właściciele niechcą uznawać! Poniższy znów wypadek jaskrawo charakteryzuje odwrotną stronę medalu!

Rzecz przedstawia się następująco:

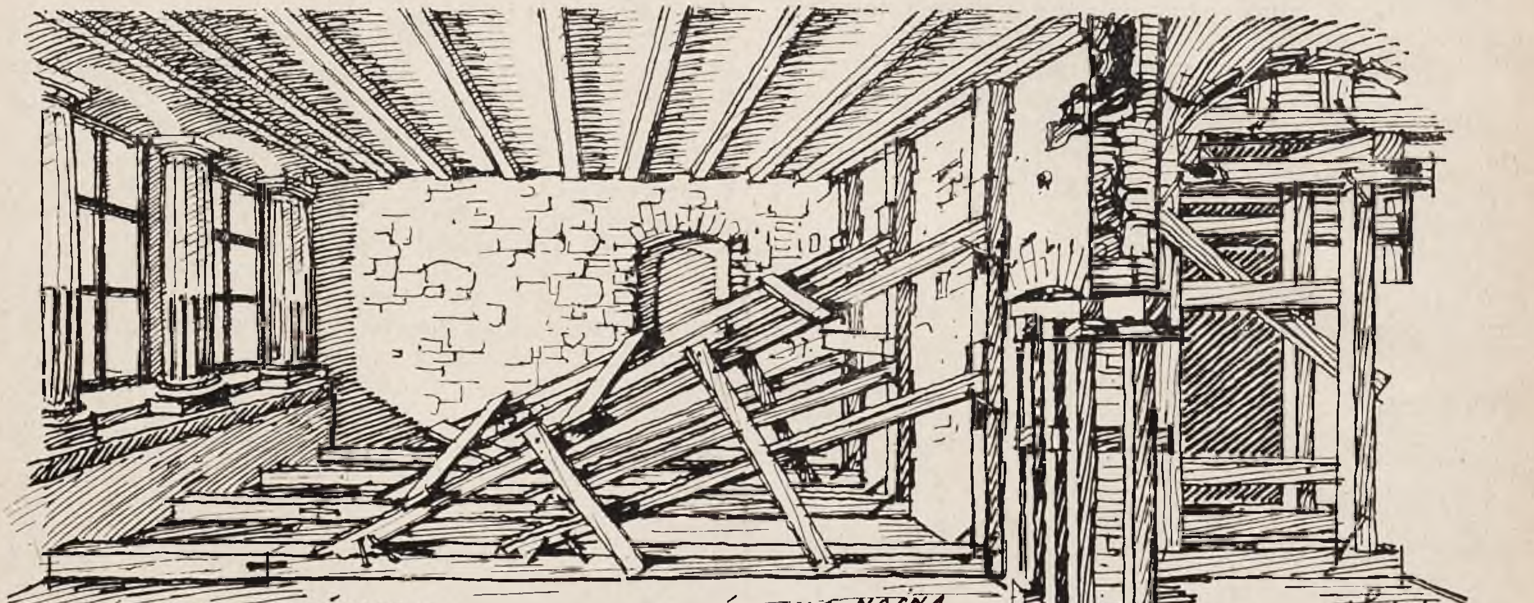
Przy odbijaniu starego tynku w lokalu parterowym, przeznaczonym na winiarnię przy ul. Dominikańskiej we Lwowie, w starym zabytkowym domu, stojącym pod nadzorem Komisji Konserwatorów, wyłoniły się ściany pod

grubością do 20 *cm* tynku, murowane, a względnie lepione z dzikich kamieni i cegły zbutwiałej na glinie i wapnie. Po usunięciu starej lamperji przez właściciela winiarni, oraz przeprowadzeniu częściowej instalacji zarządzonej dla światła elektrycznego, w murach, łękach i sklepieniu, wystąpiły na światło tak znaczne szczeliny i gniazda puste zapełnione częściowo gruzem i zbutwiałą zaprawą z wapna i gliny w ścianie nośnej, kominowej, że musiano przystąpić natychmiast, z obawy przed niebezpieczeństwem zawalenia, do podstemplowania zagrożonej ściany, otworów i zamurowania otworu drzwiowego, bez względu na porę dnia i nocy.

Wyłania się więc pytanie:

1. Czy budowniczy, widząc grożące niebezpieczeństwo i powiadomiwszy o tem właściciela lokalu i magistrat, miał się wpierw umówić z gospodarzem, którego osobiście nawet nie znał, o koszt robót zabezpieczających, o których ten nie miał pojęcia ?

2. Czy budowniczy miał to zrobić z właścicielem lokalu, który zwalał całą winę na wadliwość murów i na właściciela, jako bezpośrednio zainteresowanego, a który również nie chciał się przyczynić do zapłacenia robót nieprzewidzianych ?

LWÓW-DOMINIKAŃSKA-3.-PODCHWYCONA-ŚCIANA-NOŚNA I-KOMINOWA-ŁĘKI-I-SKLEPIENIA-W-WINIARNI-Z-POWODU-GROŻĄCEGO-NIEBEZPIECZEŃSTWA-ZAWALENIA,-OBECNIE-W-WYMIANIE.- ←PRZEJŚCIE-Z-KANTORU.

Po zbadaniu rzeczywistego stanu, komisja mieszana techniczna z współudziałem delegata inżyniera z Dep. techn. magistr. m. Lwowa uznała konieczność tych robót zabezpieczających i po spisaniu protokołu dnia 3 września 1930 r., nakazała gospodarzowi, t. j. właścicielowi domu przystąpić do 3-ch dni do wymiany zagrożonych partyj. Roboty tenże, po tygodniu oddał jako tańszemu innemu budowniczemu, który zaś przed przystąpieniem do robót, nie uważał za stosowne nawet, poinformować się, czy wykonane odpowiedzialne roboty przez podpisanego zostały wyrównane.

Materjał dostarczony poprzednio przez podpisanego, użył tenże do murowania !

3. Czy budowniczy miał zostawić grożące zawaleniem ściany opiece Bożej i czekać spokojnie ?

4. Czy władze, w razie katastrofy nie pociągnęłyby budowniczego, za niezapobieżenie tejże, bez względu na jego stosunek do tamtych i umówione wynagrodzenie — z powodu na nagłość robót ?

5. Czy budowniczy zaangażowany materjalnie i osobiście, w tym wypadku, nie ma innego sposobu do odzyskania wkładów, pracy wytężającej — jak tylko w drodze procesu ?

Ludwik Veltzé.

Nie przewlekać konsensów budowlanych!

Czytamy w Nrze 37/1930 czasopisma *„Bau-Welt“ (Berlin, SW. 68, Ullstein-Verlag, A. G.)* o niezwykle ważnem rozporządzeniu ministra opieki społecznej, z 28/8 1930 r.: „Poważna liczba bezrobotnych i ciężkie położenie gospodarcze domagają się tego z całą stanowczością, by także i władze wszelkiemi siłami popierały każde przedsiębiorstwo, zatrudniające siły robocze. Z tego powodu winny tak policja budowlana, jakoteż i wszystkie inne przy wykonywaniu budowli kompetentne władze — szczególnie władze gminne! odnosić się do każdego zamierzonego projektu budowlanego z jak największą życzliwością.

Życzliwość taką wykażą powołane władze w pierwszym rzędzie przez jak najrychlejsze załatwianie podań w sprawach budowlanych. Każdy urząd starać się winien o to, by unikać opóźnienia w załatwieniu sprawy budowlanej! Ale nie mniej także i pod względem merytorycznym potrzeba tej życzliwości. Należy bowiem pamiętać o tem, że wobec powszechnej depresji gospodarczej, powstawanie budowli prywatnych, służy nietylko bezpośrednim prywatnym celom, ale wywiera również bardzo poważny wpływ w sferze interesu publicznego społeczeństwa. Jakkolwiek nie może być oczywiście mowy o tem, by pod ochroną tej życzliwości władz — właściciele domów i ich przedsiębiorcy mogli sobie lekceważyć wskazania, gwarantujące bezpieczeństwo i troskę o produkcję zdrowych mieszkań, to jednak, *niejedno żądanie, przestrzegane bezwzględnie w innych czasach i warunkach, złagodzić będzie można w formie wyjątku lub ulgi — dziś, w dobie klęski społecznej i gospodarczej !*

Policja budowlana nie powinna poprzestawać w urzędowaniu swem na samem tylko stwierdzeniu tych czy owych braków lub niedomagań, ale powinna w tych wypadkach, gdzie odrazu konsensu udzielić nie może, *służyć fachową poradą, uwzględniając zarówno interesy publiczne jak i położenie właścicieli budów i przedsiębiorców, ułatwiać załatwienie sprawy w interesie jednej i drugiej strony*“.

Wkońcu apeluje minister do podwładnych mu władz i urzędów, by w granicach swej kompetencji wpływali na załatwianie spraw budowlanych w duchu powyższego rozporządzenia, można będzie zatem w przypadkach przewlekania spraw powoływać się na to niezwykle jasne i znamienne rozporządzenie. — A u nas ?

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 17 lipca 1930 r. (Dz. U. R. P. z dnia 31 lipca 1930 r. Nr. 53, poz. 452), zmieniające rozporządzenie z dnia 22 marca 1929 r. o egzaminach, wymaganych do uzyskania prawa kierowania robotami budowlanemi i wykonywania projektów (planów) tych robót. (p. „Budowniczy“ Nr. 5/929, str. 7).

Na podstawie artykułów 368 ustępy 2 i 4 i 364 p. 2 lit. *c)* rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustęp 1 § 1 rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 22 marca 1929 r. o egzaminach, wymaganych do uzyskania prawa kierowania robotami budowlanemi i wykonywania projektów (planów) tych robót (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 182) otrzymuje brzmienie następujące:

„Dla przeprowadzenia egzaminów, przewidzianych w artykułach 361, 362, 363 i 364 p. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) ustanawia się komisje egzaminacyjne

a) przy Ministerstwie Robót Publicznych i

b) przy urzędzie wojewódzkim lwowskim, tę ostatnią dla osób zamieszkałych na obszarze województw: lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego i wołyńskiego, a w odniesieniu do egzaminów przewidzianych w artykułach 361, 362 i 363 cytowanego rozporządzenia także dla osób zamieszkałych na obszarze województwa krakowskiego“.

Po tym ustępie dodaje się dwa ustępy o następującem brzmieniu:

Ponadto dla przeprowadzenia egzaminów przewidzianych w art. 364 p. 1 i 2 cytowanego rozporządzenia ustanawia się komisje egzaminacyjne:

c) przy urzędzie wojewódzkim krakowskim, dla osób zamieszkałych na obszarze województwa krakowskiego, oraz

d) przy urzędzie wojewódzkim wileńskim, dla osób, zamieszkałych na obszarze województw: nowogródzkiego i wileńskiego.

Przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego i potrzebną ilość członków komisji przy Ministerstwie Robót Publicznych mianuje Minister Robót Publicznych z grona urzędników Ministerstwa Robót Publicznych lub też z poza grona tych urzędników na okres trzyletni, przewodniczącego zaś, zastępcę przewodniczącego i potrzebną ilość członków komisji przy urzędzie wojewódzkim mianuje wojewoda właściwy według siedziby danej komisji z grona urzędników urzędu wojewódzkiego, lub też z poza grona tych urzędników również na okres trzyletni“.

§ 2. Ustęp 1 § 13 cytowanego w § 1 rozporządzenia otrzymuje następujące brzmienie:

„Po ustaleniu, że nie zachodzą przeszkody wymienione w art. 366 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli do udzielenia uprawnienia, oraz, że ubiegający się o uprawnienie czyni zadość wymaganym warunkom co do wykształcenia i co do praktyki, Ministerstwo Robót Publicznych orzeka o dopuszczeniu kandydata do egzaminu i zawiadamia o tem kandydata, tudzież właściwą komisję egzaminacyjną, przez którą egzamin ma być przeprowadzony. O niedopuszczeniu do egzaminu Ministerstwo Robót Publicznych zawiadamia kandydata z podaniem motywów“.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 31 lipca 1930 r.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 września 1930 r. (Dz. Ust. z dnia 16 września 1930 r. Nr. 64, poz. 508), o ulgach podatkowych dla nowowznoszonych budowli.

Na podstawie art. 44 ust. 5 Konstytucji postanawiam, co następuje:

Art. 1. Nowowznoszone budowle, jak również części nadbudowane i przybudowane tak mieszkalne jak i przeznaczone dla celów handlowych lub przemysłowych, jeżeli budowa, nadbudowywanie lub przybudowywanie wykończone będzie do końca roku 1940, są zwolnione na okres piętnastoletni od chwili chociażby tylko częściowego ich użytkowania od podatków od nieruchomości, względnie od podatków budynkowych, pobieranych na rzecz Państwa jako też związków samorządowych.

Art. 2. Osobom zarówno fizycznym, jak i prawnym, które do końca roku 1940 wybudują domy mieszkalne, przysługuje prawo potrącenia z ogólnego dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu, sum zużytych na budowę, z wyłączeniem jednak pożyczek, przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372); potrącenia te mogą być uskutecznione zależnie od życzenia płatnika, jednorazowo, lub najdłużej w ciągu pięciu lat, poczynając od roku następnego po ukończeniu budowy.

Prawo potrącenia przysługuje wymienionym wyżej osobom nawet wówczas, o ile wybudowane przez nie domy przejdą w ręce osób trzecich.

Art. 3. Zaświadczenia, stwierdzające fakty, uzasadniające prawo do korzystania z ulg, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, wydają — w myśl rozporządzenia Prezudenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) — właściwe władze budowlane.

Art. 4. Ulg, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, udzielają na skutek indywidualnych podań płatników władze I instancji, które uskuteczniają wymiar odnośnych podatków. Bliższe w tym względzie przepisy wyda Minister Skarbu w drodze rozporządzenia.

Art. 5. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (16 września 1930 r.). Równocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 22 września 1922 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 786).

Zbiorowa oszczędność budowlana (ob. ogł. str. 2) ma na celu oddanie do dyspozycji swym członkom w zgóry zakreślonym terminie pożyczek budowlanych w ten sposób, aby każdy oszczędzający wcześniej, aniżeli by to przez indywidualną oszczędność było możliwem, mógł przyjść w posiadanie własnego domu mieszkalnego wzgl. własnego mieszkania we wspólnym domu. A więc przykładowo: Oszczędzający indywidualnie, który odkłada rocznie zł. 1.000 musi dziesięc lat czekać, zanim uzbiera kapitał zł. 10.000 (celem uproszczenia przykład ten nie uwzględnia odsetek). Jeśli dziesięć oszczędzających według tego samego założenia odkłada po zł. 1.000 rocznie to każdy z nich musi tak samo czekać, jak dziesięć, zanim odłoży kapitał zł. 10.000. Jeśli natomiast tych samych dziesięciu oszczędzających oszczędza wspólnie w jednej kasie, to wówczas stoją do dyspozycji:

w pierwszym roku 10 × 1.000 zł. = zł. 10.000
w drugim roku 10 × 1.000 zł. = zł. 10.000 i t. d.

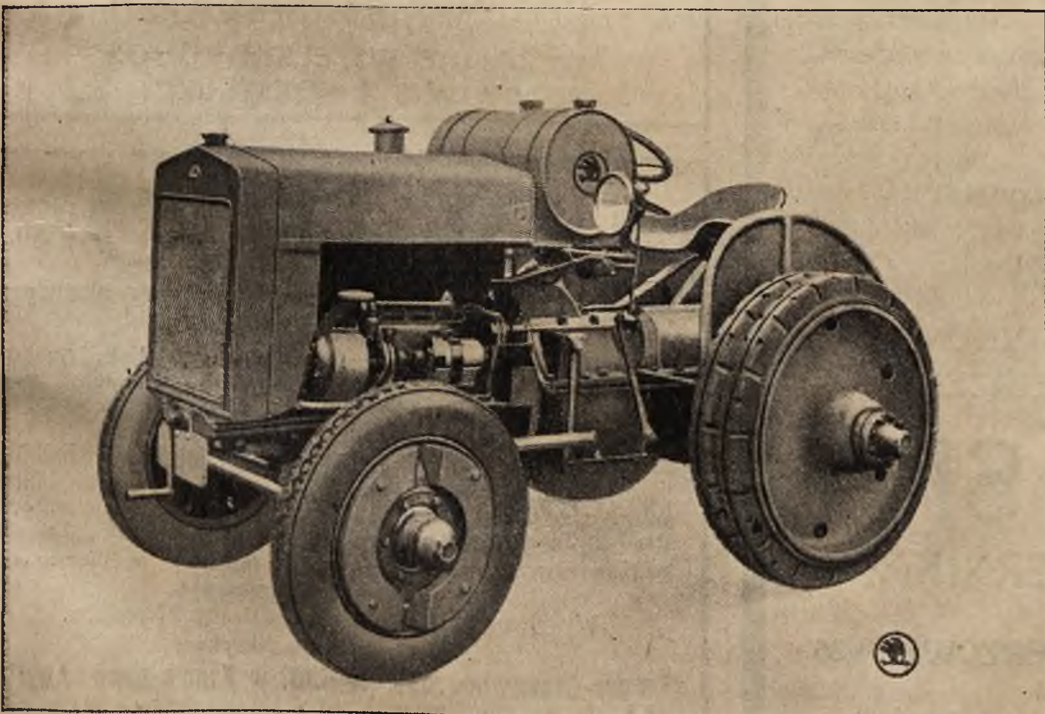
Mała betoniarka „PERKEO“ (ob. okładkę) wyruguje wszędzie mięszanie ręczne, bo jest i praktyczna i tania, a beton z niej ilościowo i jakościowo lepszy, jak mieszany ręcznie.

Prenumerata: kwartalnie zł. 3, dwumiesięcznie zł. 2, miesięcznie i numer pojedynczy zł. 1. — Redakcja i Administracja: **Lwów, Grodzickich 1,** III p. Tel. 42-88. — Konto czek. P. K. O. Warszawa 152.580.

Ceny ogłoszeń: za 1 cm^2 lub jego miejsce na końcu numeru 15 gr., wewnątrz w tekście 30 gr., na pierwszej stronicy 40 gr. jednorazowo. Przy powtórzeniach, wedle ilokrotności udzielamy odpowiedni rabat.

Właśc. i wyd.: **Stow. zaw. budowniczych, kierow. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie.** — Odp. redaktor: **Ludwik Veltzé.**

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

Właśc. i wyd.: Stow. zaw. budowniczych, kierow. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie. — Odp. redaktor: Ludwik Veltzé.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.